

TRASTORNS DE LA PERSONALITAT

26942

Unitat de Personalitat, Avaluació, i Tractaments Psicològics.
Professors/es: Neus Barrantes-Vidal, Joan Deus.

OBJECTIUS

- a) Conèixer la clínica dels trastorns de la personalitat, els patrons típics i les nomenclatures i classificacions actuals.
- b) Capacitar per al diagnòstic d'un trastorn de la personalitat, recollint informació de diverses fonts: entrevista clínica, psicometria, etc.
- c) Conèixer els instruments i el procés d'avaluació dels trastorns de personalitat.
- d) Entendre la relació dels trastorns de la personalitat amb la resta dels trastorns psicopatològics i comprendre'n les implicacions etiològiques i terapèutiques.
- e) Conèixer el tractament psicològic i la combinació amb d'altres tractaments d'aquests trastorns.

TEMARI

1. Concepte de personalitat trastornada.

1.1. Les fronteres entre la personalitat normal i anormal.

1.1 Definicions de la personalitat trastornada.

1.2 Pes específic de la biologia, la psicologia i les condicions ambientals en les diverses definicions.

1.3 Models psicològics, psicomètrics i psicobiològics.

2. Aspectes històrics dels trastorns de la personalitat.

3. Classificació dels trastorns de la personalitat. Concepcions dimensionals i categorials.

4. Classificacions categorials.

4.1. Organització i perspectiva històrica dels manuals diagnòstics (DSM i CIE).

4.2. Clínica, criteris diagnòstics, curs, epidemiologia, diagnòstic diferencial i comorbiditat dels trastorns de la personalitat.

4.3. Hipòtesis etiològiques: genètiques, biològiques, psicològiques. Models integradors. Perspectiva des de la psicopatologia del desenvolupament.

4.4. Relació entre els trastorns mentals i els trastorns de la personalitat.

5. Models dimensionals.

- 5.1. Model dels tres factors d'Eysenck.
- 5.2. Model multiaxial de Millon.
- 5.3. Model psicobiològic de Cloninger.
- 5.4. Model dels cinc factors de Costa i McCrae.

6. Tècniques d'avaluació i diagnòstic utilitzades en el trastorn de la personalitat.

- 6.1. Entrevista clínica per a l'avaluació de cada trastorn i dimensió
- 6.2. Entrevistes diagnòstiques: SCID-II, IPDE.
- 6.3. Autoinformes: MMPI, NEO-PI-R, TCI, MMCI.

7. El tractament dels trastorns de la personalitat.

- 7.1. Abordatges biològics.
- 7.2. Abordatges psicològics, socials i teràpies combinades.
- 7.3. Tractament de trastorns de personalitat amb comorbiditat amb trastorns mentals.

PRÀCTIQUES

- Anàlisi de casos clínics.
- Durant els temes d'adquisició d'habilitats d'avaluació es realitzaran "role-playings" per a que els alumnes s'entrenin en l'entrevista i recollida d'informació.
- Durant els temes d'instruments de mesura es faran exemples pràctics de correcció, interpretació i redacció d'informes d'alguns dels instruments presentats.
- Durant el tractament de l'abordatge terapèutic es presentaran casos clínics i s'entrenarà a l'alumne a dissenyar un pla terapèutic.

AVALUACIÓ

- Teòrica. Examen tipus test de 40 preguntes amb 4 opcions de resposta.
- Pràctica. Consistirà en l'avaluació clínica d'un cas: descripció de la simptomatologia, orientació diagnòstica i diagnòstic diferencial. Es realitzarà a partir de la narració d'un cas i dels resultats d'algun instrument d'avaluació.
- Global: Es realitzarà una mitja entre la nota teòrica i la pràctica sempre i quan s'hagi superat amb un 5 la part teòrica.

BIBLIOGRAFIA

Bàsica

Asociación Americana de Psiquiatría. (1995). *Manual Diagnóstico y Estadístico de los Trastornos Mentales*. Barcelona: Masson.

Roca, M. M. (2004). *Trastornos de la Personalidad*. Barcelona: Ars Médica.

Complementària

Barrantes-Vidal, N., Colom, F., Claridge, G. (2001). Temperamento y personalidad en los trastornos bipolares (p. 227-256). En: E. Vieta (Ed.) *Trastornos Bipolares: Avances Clínicos y Terapéuticos*. Madrid: Editorial Médica Panamericana.

Beck, A., Freeman, A. (1995). *Terapia Cognitiva de los Trastornos de la Personalidad*. Barcelona: Paidós Ibérica.

Claridge, G. (1995). *Origins of Mental Illness. Temperament, Deviance and Disorder*. Cambridge, MA: Malor Books.

Clark, D.M., Fairburn, C.G. (Eds.) (1997). *Science and Practice of Cognitive Behaviour Therapy*. Oxford: Oxford University Press.

Cloninger, C.R., Przybeck, T.R., Svrakic, D.M., Wetzel, R.D. (1994). *The Temperament and Character Inventory (TCI): A Guide to its Development and Use*. Missouri: Center for Psychobiology of Personality.

Costa, P.T., Widiger, T.A. (1994). *Personality Disorders and the Five-Factor Model of Personality*. Washington, DC: American Psychological Association.

Gunderson, J.G. (1984). *Borderline personality disorder*. Washington: American Psychiatric Press.

Kaplan, H.I., Sadock, B.J., Grebb, J.A. (1996). *Synopsis de Psiquiatría*. Madrid: Panamericana.

Linehan, M.M. (1993). *Cognitive-Behavioral Treatment of Borderline Personality Disorder*. New York: Guildford Press.

Loranger, A.W., Janca, A., Sartorius, N. (1997). *Assessment and Diagnosis of Personality Disorders. IPDE*. Cambridge: Cambridge University Press.

Miller, W.R., Rollnick, S. (eds.) (1996). *Motivational Interviewing*. New York: The Guilford Press.

Matthews, G., Deary, I.J. (1998). *Personality Traits*. Cambridge: Cambridge University Press.

Millon, T. (1998). *Trastornos de la Personalidad. Más allá del DSM-IV*. Barcelona: Masson.

Nathan, P.E., Gorman, J.M. (1998). *A guide to Treatments that Work*. New York: Oxford University Press.

Obiols, Subirà, S., Barrantes-Vidal, N. (1999). Trastornos de la personalidad (p. 249-259). En: J.A. Cervilla y C. García-Ribera (Eds.), *Fundamentos Biológicos en Psiquiatría*. Barcelona: Masson. Colección Psiquiatría Médica.

Othmer, E., Othmer, S.C. (1996). *DSM-VI: La Entrevista Clínica. Tomo I: Fundamentos*. Barcelona: Masson.

Othmer, E., Othmer, S.C. (1996). *DSM-VI: La Entrevista Clínica. Tomo II: El Paciente Dificil*. Barcelona: Masson.

Organización Mundial de la Salud (1992). CIE-10. *Trastornos mentales y del comportamiento. Descripciones clínicas y pautas para el diagnóstico*. Madrid: Meditor.

Pelechano, V., de Miguel, A., Hernández, M. (1995). Trastornos de personalidad. A: Belloch, A., Sandín, B., Ramos, F. (eds.): *Manual de Psicopatología*. Madrid: McGraw-Hill.

Raine, A., Lencz, T., Mednick, S.A. (1995). *Schizotypal Personality*. Cambridge: Cambridge University Press.

Riemann, F. (1978). *Formas básicas de la angustia. Un estudio de Psicología Profunda*. Barcelona: Herder.

Valdés, M. (2002). Trastornos de Personalidad. A: Vallejo, J. (ed.): *Introducción a la Psicopatología y la Psiquiatría (5ªed)*. Barcelona: Masson-Salvat.

Valdés, M. (1995). Personalidad obsesiva. A: Vallejo, J. (ed.): *Estados Obsesivos*. Barcelona: Masson.

- 1) Es facilitaran articles de caire investigador de revistes científiques adients als diversos temes tractats a l'assignatura.
- 2) Per aquells alumnes que vulguin fer un treball optatiu, se'ls facilitarà bibliografia específica per tal de fer un estudi psicobiogràfic del tipus de trastorn que els interessi més. De manera genèrica es recomanen dos llibres que il·lustren la metodologia d'estudi i la seva utilitat teòrica i clínica:

- Jamison, K. (1996). *An Unquiet Mind. A Memoir of Moods and Madness*. London: Picador.
- Claridge, G., Pryor, R., Watkins, G. (1998). *Sounds from the Bell Jar. Ten Psychotic Authors*. Cambridge, MA: Malor Books.